

Alburnus Maior
Str. Berk 361
517 615- Rosia Montana
Judetul Alba / Romania.
Tel/Fax: +40 (0) 258 859 328
Mobil: +40 (0) 740 342 104
Email: alburnusmaior@ngo.ro
www.rosiamontana.org

Subminarea Rosiei Montane?

Evaluare a capacitatii Romaniei de a implementa legislatia armonizata de protectie a mediului

Scopul acestui material este de a ajuta la evaluarea capacitatii Romaniei de a implementa legislatia de mediu si conexas armonizate; intr-un moment in care Uniunea Europeana isi pregateste concluziile finale privind gradul de pregatire al Romaniei de a deveni membru deplin al Uniunii in 2007.

Acest raport este o contributie a asociatiei Alburnus Maior;¹ un ONG cu sediul la Rosia Montana/ judetul Alba. Continutul raportului este legat de probleme nascute in lupta pe plan legal al acestui ONG de a opri deschiderea celei mai mari mine de aur la suprafata din Europa, mina ce se planifica a fi deschisa la Rosia Montana; si de raspunsurile date de autoritatile romane de resort. Majoritatea cazurilor analizate in acest raport sunt legate de procedura de evaluare a impactului de mediu (EIM) pentru acest proiect minier.

Continut

- Evaluare a implementarii ghidului PHARE pentru evaluarea impactului de mediu la Rosia Montana
Studiile de caz I, II si III
- Evaluare a aplicarii MO 860/2002; transpunere a Directivei Consiliului European 85/337/EEC pentru EIM
Studiul de caz IV
- Analiza a aplicarii "celor mai bune practici" pentru procedura de EIM la Rosia Montana
Studiul de caz V
- Evaluare a respectarii Conventiei de la Aarhus in procesul de EIM la Rosia Montana
Studiile de caz VI, VII & VIII
- Evaluare a atitudinii guvernului privind respectarea sentintelor judecatoresti
Studiile de caz IX, X
- Alte evaluari
Studiile de caz XI si XII

¹ **Alburnus Maior** reprezinta interesele a 300 de familii din Rosia Montana, Corna si Bucium. Locuitori si proprietari care se opun stramutarii fortate pe care proiectul RMGC o presupune au fondat aceasta asociatie in septembrie 2000. Alburnus Maior se opune proiectului minier al RMGC la Rosia Montana din motive sociale, de mediu, culturale si economice.

- Anexe

Glosar

Conventia de la Aarhus	Conventie privind accesul la informatii, participarea publica si accesul la justitie pentru problemele de mediu; adoptata la Aarhus in 1998
ANRM	Agentia Nationala pentru Resurse Minerale
BAP	“cele mai bune practici”
EIM	Evaluare a Impactului asupra Mediului
EPA	Agentia de protectie a mediului
Espoo	Conventia de evaluare a impactului de mediu in context trans-frontiera; adoptata la Espoo in 1991
MMGA	Ministerul Mediului si Gospodarii Apelor
PPR	Memoriu Tehnic de Presentare a Proiectului
RMGC	Rosia Montana Gold Corporation

Introducere

In decembrie 2004, Rosia Montana Gold Corporation a depus memoriul tehnic de prezentare a proiectului Rosia Montana in vederea obtinerii acordului de mediu. Aceasta a reprezentat inceperea procedurii de evaluare a impactului de mediu (EIM) pentru proiectul minier de la Rosia Montana. Data fiind natura minei si dimensiunile ei (13 milioane tone/an), a fost activata Conventia de la Espoo. Ungaria a fost singura tara care a raspuns la notificare. Pana in prezent procedura de evaluare a trecut de faza de definire a domeniului evaluarii. Titularul proiectului intentioneaza sa depuna raportul EIM pe 29 martie 2006.

1. Evaluare a implementarii prevederilor ghidului PHARE pentru procedura EIM la Rosia Montana

Echipa PHARE a elaborat in 2003, cu scopul explicit de a imbunatati capacitatea institutionala a MMGA, un manual de urmat pas cu pas pentru ca procedura EIM de la Rosia Montana sa respecte legislatia din domeniu la nivel national, european si international. Acest proiect a facut parte din ‘Asistenta tehnica pentru a asigura respectarea directivelor EIM’ (‘Technical Assistance to Ensure Compliance with EIM Directives’) si are numarul de proiect RO 006.14.02.01.

Studiul de caz I

Participarea publica la demararea procedurii EIM

Conform manualului, autoritatile de mediu din Romania ar fi trebuit sa acorde publicului o perioada de comentarii de sase saptamani pentru documentul PPR [transmis autoritatilor de catre RMGC].

Perioada de sase saptamini pentru comentarii ale publicului la PPR Rosia Montana nu a existat

Studiul de caz II

Participarea publica in faza de definire a domeniului evaluarii (scoping)

Participarea publica in faza de definire a domeniului evaluarii este garantata prin Conventia de la Aarhus care a fost ratificata de Romania. Aceasta participare este de asemenea garantata de catre Directiva 97/11 /EC; modificata prin Directiva 2003/35 /EC.

In conformitate cu ghidul PHARE deja mentionat, urmatoorii pasi ar fi trebuit urmati:

- O serie de actiuni avand ca scop consultarea publicului roman si a publicului din tarile potential afectate asupra aspectelor de mediu care ar trebui sa fie abordate in studiul EIM. Aceste actiuni se vor derula dupa efectuarea vizitei de verificare a amplasamentului, intr-o perioada de cinci saptamani.
- Dupa consultarea publicului, urmeaza o serie de actiuni care au ca scop analiza informatiilor si sugestiilor primite din parte publicului. Aceste actiuni pot sa necesite cca. trei saptamani.
- Definitivarea Listei de control in conformitate cu Ordinul 860/2002; in acest scop va tine cont si de observatiile si sugestiile primite din partea publicului roman precum si de observatiile si sugestiile primite din partea publicului si expertilor din tarile potential afectate.
- Elaborarea primei versiuni a Indrumarului sub forma unui document scris, aceasta pe langa Lista de control; Se face publica aceasta versiune a Indrumarului prin afisarea pe site-ul MMGA.
- Se anunta publicul roman si cel din tarile potential afectate ca pot formula observatii si sugestii in termen de doua saptamani.

Nici una din recomandarile de mai sus nu a fost aplicata in etapa de definire a domeniului (scoping)

Studiul de caz III

Privind aplicarea prevederilor manualului PHARE pentru procedura EIM la Rosia Montana MMGA si titularul proiectului au declarat public ca manualul PHARE pentru procedura EIM la Rosia Montana (numarul RO 006.14.02.01.) nu este decat o recomandare si ca nu exista nici o obligatie din partea lor de a urma aceste prevederi.²

Manualul PHARE pentru procedura EIM la Rosia Montana nu va fi respectat de catre MMGA

2. Evaluare a aplicarii MO 860/2002; transpunere a Directivei 85/337/EEC

Studiul de caz IV

La doua saptamani dupa depunerea documentului PPR de catre RMGC, Alburnus Maior a depus o contestatie detaliata la autoritatile romane de mediu. Documentul depus afirma ca PPR violeaza MO 860/2002 - anexa II.2 numita 'Continutul standard pentru PPR necesar pentru emiterea acordului de mediu/acordului intergrat de mediu.' Alburnus Maior a cerut MMGA sa returneze documentatia PPR catre titularul proiectului pentru a fi completata in conformitate cu legislatia in vigoare si, in celasi timp, a cerut MMGA sa suspende procedura EIM pana la depunerea unui nou memoriu tehnic.

Alburnus Maior, si alte circa 500 de ONG-uri si persoane³ au contestat continutul memoriului tehnic, aratand in detaliu ca:

² A se vedea 'Raspunsul la Interogatoriul Formulata de Reclamanta' – MMGA, Directia Juridica; Document Nr. 75834/DJ/30.11.2005

³ A se vedea www.apm-alba.ro

- Nu se discuta adevaratul impact al proiectului din punct de vedere social, de mediu si cultural;
- Documentul nu corespunde legislatiei in vigoare din punct de vedere al ‘Continutului standard pentru PPR necesar pentru emiterea acordului de mediu/acordului intergrat de mediu’
- Nu prezinta informatii suficiente despre titularul proiectului, despre fostele intelegeri si contracte semnate de titularul proiectului si guvernul roman (de exemplu licentele de exploatare si explorare miniera) si nici despre conformitatea proiectului cu planurile de urbanism ale comunei Rosia Montana.

Raspunsul primit de la MMG⁴ nu raspunde niciuneia dintre deficientele PPR semnalate si declara ca legislatia romana in vigoare nu prevede posibilitatea de a suspenda procedura EIM. Privitor la informatiile semnalate ca lipsind din PPR si cerute de ONG-uri, raspunsul MMGA ii directioneaza pe petenti la “autoritatile competente” pentru a obtine informatiile privind licentele de exploatare si explorare miniera, aspectele culturale, planurile de urbanism, etc.

1. MMGA a omis sa aplice prevederile legale ale OM 860/2002
MMGA a refuzat sa corecteze violarile semnalate ale OM 860/2002

3. Analiza aplicarii “celor mai bune practici” pentru procedura EIM la Rosia Montana

Studiul de caz V

Directoratul General pentru Mediu al Comisiei Europene a publicat diverse recomandari detaliate ale “celor mai bune practici” care trebuiesc aplicate pentru fiecare etapa a procedurii EIM. Conform acestor recomandari⁵, consultarile adecvate pentru definirea domeniului evaluarii (scoping) sunt asigurate printr-o serie de masuri precum:

- Anunturi in presa nationala si locala privind debutul etapei de definire a domeniului;
- Pregatirea unei brosure sau pliant despre proiect care sa prezinte ceea ce se propune printr-un plan sau o harta, descrierea procedurii EIM precum si scopul definirii domeniului, invitand publicul sa faca comentarii;
- Intalniri publice (poate fi de ajutor invitarea unei persoane independente care sa modereze aceste intalniri publice);
- O intalnire de lucru privind definirea domeniului la care participantii lucreaza impreuna pe baza unui program bine structurat si care sa duca la identificarea aspectelor ce trebuiesc tratate in raportul la studiului de impact asupra mediului (aceasta poate fi cu atat mai mult de folos cu cat aspectele sunt mai complexe si exista mai multe grupuri interesate de proiect; prezenta unui facilitator independent poate asigura succesul intalnirii de lucru);
- Infiintarea unui grup pentru definirea domeniului format din experti sau din membrii ai comunitatii care vor coordona studiile privind impactul asupra mediului de-a lungul intregului proces (aceasta este cu atat mai folositor pentru proiecte ale caror aspecte sunt complexe ori care sunt intr-un stadiu initial iar semnificatia unor aspecte este inca neclara);

⁴ A se vedea raspunsul MMGA no: 60311/ 17.01.2004

⁵ “Guidance on EIM – Scoping”, pregatit de catre Environmental Resources Management (ERM) printr-un contract de cercetare cu Directoratul General pentru Mediu al Comisiei Europene, iunie 2001. Copii ale recomandarilor pot fi obtinute de la Directoratul General de Mediu al Comisiei Europene la <http://europa.eu.int/comm/environment/EIM/EIM-support.htm>

- Publicarea unei schite a Indrumarului pentru a fi revizut si a primi comentarii inainte de finalizarea etapei.

Alburnus Maior, impreuna cu alte ONG-uri din Romania si din strainatate, si cu mai multi membrii ai Parlamentului European au avertizat in mod oficial MMGA pentru ca nu a aplicat aceste proceduri in etapa de definire a domeniului evaluarii pentru Rosia Montana. Contestatia a detaliat neregulile importante si a subliniat esecul MMGA de se conforma recomandarilor BAP. Contestatia a cerut reluarea etapei de definire a domeniului evaluarii (scoping). In raspunsul sau, MMGA a refuzat in mod explicit sa reinceapa etapa de definire a domeniului evaluarii.⁶

Faptul ca BAP nu a fost aplicat in timpul procedurii EIM pentru Rosia Montana este in contradictie cu afirmatiile repetate ale MMGA cum ca procedura EIM corespunde tuturor standardelor si obligatiilor legale atat nationale cat si internationale.

4. Evaluare a respectarii Conventiei de la Aarhus in procesul EIM la Rosia Montana

Studiul de caz VI

In urma refuzului MMGA de a remedia neregularitatile constatate in timpul etapei de definire a domeniului, Alburnus Maior a depus o sesizare oficiala catre Comitetul pentru Respectarea Conventiei de la Aarhus (sesizarea numarul ACCC/C/2005/15). Pe data de 27 octombrie 2005 Alburnus Maior a primit confirmarea ca sesizarea sa a fost acceptata in principiu si ca ministerului mediului i s-a solicitat sa depuna de urgenta la Comitet clarificari si informatii privind problemele expuse in ACCC/C/2005/15.

MMGA refuza sa depuna explicatiile cerute de catre Comitetul pentru Respectarea Conventiei de la Aarhus

Studiul de caz VII

Inainte de depunerea documentului PPR, circa 100 de ONG-uri si persoane din Romania si din strainatate s-au inregistrat pe o lista speciala, in calitate de parti interesate/direct afectate, la Agentia locala de protectia mediului (APM) din Alba Iulia⁷ pentru a fi consultati pe timpul intregii proceduri EIM pentru Rosia Montana.

APM Alba a refuzat sa notifice individual partile inscrise privind inceperea procedurii EIM.

Aceasta este o incalcare a articolului 6/2 al Conventiei de la Aarhus

EPA Alba a refuzat sa notifice individual partilor inscrise inceperea etapei de definire a domeniului evaluarii. Aceasta este o incalcare a articolului 6/2 al Conventiei de la Aarhus

Studiul de caz VIII

Absenta oricarei participari publice si a oricarei consultari pe durata definirii domeniului evaluarii (scoping) a procedurii EIM pentru Rosia Montana (a se vedea punctul 2) violeaza articolul 6, punctele 3, 4, 6, 7 si 8 ale Conventiei de la Aarhus; ratificata de Romania prin Legea 86/2000. Absenta oricarei participari publice si a oricarei consultari pe durata definirii

⁶ A se vedea documentul MMGA No. 61733/AF/11.08.05

⁷ A se vedea www.apm-alba.ro

domeniului evaluării (scoping) a procedurii EIM pentru Rosia Montana violeaza articolele 1 si 3 ale Directivei 2003/35/EC.

Etapa de definire a domeniului evaluării a procedurii EIM pentru Rosia Montana **violeaza** Conventia de la Aarhus si Directiva 2003/35/EC

5. Evaluare a atitudinii guvernului privind respectarea si aplicarea sentintelor judecatoresti

Studiul de caz IX

Conform Ordinului Ministerial 860/2002 un certificat de urbanism valid este necesar pentru parcurgerea procedurii EIM. Un certificat de urbanism este in mod normal emis pentru o perioada de un an; cu posibilitatea de a fi prelungit pentru inca un an. In urma unei actiuni in instanta incepute de catre Alburnus Maior, validitatea certificatului urbanistic detinut de RMGC a fost suspendata de catre instanta competenta in iunie 2005; aceasta decizie este definitiva si irevocabila. Din acel moment, Alburnus Maior a adus la cunostiinta MMGA, in mod repetat, aceasta sentinta judecatoreasca, cerand suspendarea procedurii EIM. In timp ce Ministerului Mediului i-au trebuit sapte luni pentru a raspunde acestei sesizari depuse de Alburnus Maior, MMGA insista in continuare sa accepte depunerea de catre RMGC a raportului EIM pe 29 martie 2006.

Acceptarea de catre MMGA a raportului EIM pentru Rosia Montana in lipsa unui certificat urbanistic valid **violeaza** MO 860/2002.

Studiul de caz X

In noiembrie 2005 instanta competenta din Alba Iulia a suspendat efectele juridice ale acordului de mediu pentru 39 de puncte de foraj la Rosia Montana. Beneficiarul actului administrativ a fost RMGC. Potrivit articolului 33 al Legii Minelor, ANMR are acum obligatia de a suspenda licenta miniera a beneficiarului.

Alburnus Maior a notificat aceasta sentinta ANRM-ului prin executor judecatoresc impreuna cu cererea sa de a suspenda licenta miniera. In ciuda mai multor incercari de a obtine un raspuns oficial la cererea sa, la momentul de fata Alburnus Maior inca asteapta un raspuns daca ANMR va respecta aceasta sentinta judecatoreasca si daca va aplica Art. 33 al Legii Minelor.

6. Alte evaluari

Studiul de caz XI

Planurile de urbanism ale Comunei Rosia Montana – planul de urbanism general si planul de urbanism zonal – au fost modificate in iulie 2002 pentru a permite activitati miniere legate de proiectul Rosia Montana, inclusiv extragere si procesare de minereu. Aprobarea acestor planuri de urbanism a expus ‘o forma de acorduri de mediu⁸’ emise de catre APM Alba. Astfel, aprobarea acestor planuri de urbanism a prejudiciat in mod advers pozitia lor in relatie cu alte aprobari pentru Rosia Montana. Aceasta include pozitia fata de acordul de mediu. Este important de mentionat faptul ca, o data obtinute aceste acorduri de mediu pentru planurile de urbanism emise pentru a permite desfasurarea de activitati miniere legate de proiectul Rosia

⁸ ‘Acord de Mediu 179/03.07.2002 pentru PUZ’ and ‘Acord de Mediu 181/03.07.2002 pentru PUG’; emise de EPA Alba Iulia.

Montana, RMGC a demarat procesul de stramutare involuntara a populatiei. In conditii normale, emiterea acestor acorduri are loc fie simultan, fie prin a conditiona aprobarea planurilor de urbanism de obtinerea acordurilor de mediu pentru proiectul minier.

Acordurile de mediu emise de catre APM Alba pentru planurile de urbanism Rosia Montana prejudiciaza in mod advers *efectul util* al procedurii EIM pentru Rosia Montana, in special al consultarilor publice

Studiul de caz XII

O actiune in instanta initiata de catre Alburnus Maior a scos la iveala faptul ca APM Alba a aplicat procedura aprobarii tacite pentru un acord de mediu in toamna anului 2003 pentru desfasurarea de activitati miniere de extragere a aurului la suprafata la Rosia Montana de catre Minvest Deva S.A.

Minvest Deva S.A. este o companie miniera de stat si este partener al Gabriel Resources in asocierea cunoscuta sub numele de RMGC. Licenta de concesiune pentru exploatare (Nr. 47/1999) pentru zacamantul de la Rosia Montana a fost transferata de la Minvest la RMGC in 2000.

Actiunea in instanta a acuzat Comisarul Sef al Garzii de Mediu Alba ca nu a luat masuri pentru a stopa exploatarea ilegala la Rosia Montana. Cazul a fost respins din motivele invocate de catre comisarul sef care a pretins ca activitatile miniere curente de la Rosia Montana au fost autorizate printr-un acord tacit de mediu..

Aplicarea procedurii aprobarii tacite pentru acordurile de mediu pentru exploitari miniere la suprafata **violaza** OM 860/2002 precum si OUG 195/2005

Concluzii

Aceste studii de caz arata faptul ca autoritatile pentru protectia mediului din Romania nu au nici capacitatea si nici vointa de a implementa legislatia armonizata de mediu.

Aceasta a cauzat abuzuri evidente in privinta unor drepturi procedurale cum ar fi accesul la informatie, participarea publicului si accesul la justitie. Aceste abuzuri au la randul sau repercusiuni serioase asupra drepturilor constitutionale la un mediu curat, la initiativa economica libera precum si la proprietate.

Toate abuzurile descrise au fost aduse la cunostinta autoritatilor romane la momentul potrivit precum si intr-o maniera profesionista. Faptul ca nu s-a luat nici o masura concreta pentru a investiga si remedia aceste abuzuri arata ca nu exista nici un fel de vointa de a:

- a.) Tine cont de problemele semnalate de catre societatea civila
- b.) Tine cont de problemele semnalate de catre publicul direct afectat
- c.) Implementa legislatia armonizata de mediu
- d.) Remedie violarile legii
- e.) Sanctiona persoanele responsabile pentru violarile legii
- f.) Guvenul Romaniei nu manifesta nici o intentie de a evalua critic impactul unor investitii mari in care are un interes economic si/sau este partener

Majoritatea abuzurilor concrete descrise in acest raport au fost comise in cursul procedurii EIM pentru Rosia Montana. Acestea pot fi inca remediate, de aceea interventia autoritatilor europene responsabile pentru evaluarea capacitatii Romaniei de a aplica legislatia armonizata de mediu este urgenta, in sensul demararii unei investigatii critice privind cazul Rosia Montana. Daca nu se ia nici o masura acum, atunci aceasta nu ar genera decat inca mai multe asemenea abuzuri in viitoarele etape ale procedurii EIM pentru Rosia Montana. Intr-un final, lipsa masurilor luate va stabili un precedent periculos privind aplicarea legii si va incuraja standarde inferioare de autorizare a proiectelor miniere in Europa largita si in Europa Centrala si de Est.